

V I Lenin

Revolutionens lärdomar

Fem år har gått sedan Rysslands arbetarklass i oktober 1905 tillfogade det tsaristiska självhärskardömet det första mäktiga slaget. Under dessa stora dagar reste proletariats miljoner arbetande människor till kamp mot deras förtryckare. År 1905 tillkämpade det sig under några månader förbättringar, som arbetarna under tiotals år förgäves hade väntat av "överheten". Proletariatet erövrade åt hela det ryska folket, om än bara för kort tid, en press-, mötes- och föreningsfrihet utan tidigare motstycke i Ryssland. Det sopade bort den bulyginska pseudoduman från sin väg, avtvingade tsaren ett manifest med löfte om författning och gjorde det en gång för alla omöjligt att styra Ryssland utan representationsinstitutioner.

Proletariatets stora segrar visade sig vara halva segrar, därför att tsarmakten inte störtades. Decemberupproret slutade med nederlag, och det tsaristiska självhärskardömet började återta den ena efter den andra av arbetarklassens vinningar i den mån som dennas anstormning och massornas kamp försvagades. Under 1906 var arbetarstrejkerna samt bonde- och soldatoroligheterna betydligt svagare än under 1905, men de var dock alltjämt mycket starka. Tsaren drev bort den första duman, under vars tid folkets kamp ånyo hade börjat utveckla sig, men han vågade inte ändra vallagen med en gång. Under 1907 försvagades arbetarnas kamp ytterligare, och sedan tsaren fördrivit den andra duman företog han en statskupp (den 3 juni 1907) han bröt alla sina i högtidligaste form avgivna löften om att inte utfärda lagar utan dumans samtycke och ändrade vallagen på så sätt, att majoriteten i duman tillförsäkrades godsägarna och kapitalisterna, ärkereaktionärernas parti och deras hantlangare.

Såväl revolutionens segrar som dess nederlag har gett det ryska folket stora historiska lärdomar. När vi nu hyllar fem-årsminnet av 1905, skall vi försöka klargöra för oss huvudinnehållet i dessa lärdomar.

Den första och grundläggande lärdomen är, att endast massornas revolutionära kamp kan åstadkomma nämnvärda förbättringar i arbetarnas liv och statens styrelse. Ingen "sympati" för arbetarna från bildade personers sida, ingen hjältemodig kamp av enstaka terrorister förmådde undergräva det tsaristiska självhärskardömet och kapitalisternas allmakt. Endast arbetarnas egen kamp, endast miljonernas gemensamma kamp förmådde göra detta, och när denna kamp försvagades började man genast återta det som arbetarna vunnit. Den ryska revolutionen bekräftade orden i den internationella arbetarsången:

I höjden räddarn vi ej hälsa,
ej gudar, furstar stå oss bi.
Nej, själva vilja vi oss frälsa,
och samfällid skall vår räddning bli.

Den andra lärdomen är, att det inte räcker med att undergräva, att begränsa tsarmakten. Den måste *tillintetgöras*. Så länge tsarmakten inte förintats, kommer tsarens eftergifter ständigt att vara osäkra. Tsaren gjorde eftergifter, när revolutionens anstormning blev starkare, och tog tillbaka alla eftergifter, när anstormningen blev svagare. Endast erövring av den demokratiska republiken, tsarväldets störtande, maktens övergång i folkets händer kan befria Ryssland från ämbetsmännens våld och godtycke, från ärkereaktionärernas och oktiabristernas дума, från godsägarnas och deras hantlangares allmakt på landsbygden. Att böndernas och arbetarnas lidanden nu, efter revolutionen, har blivit större än förut, är priset för att revolutionen var svag, att tsarmakten inte störtades. År 1905 och därefter de båda första durnorna och deras fördrivande har lärt folket mycket, har framför allt lärt det att föra gemensam kamp för politiska krav. Det till politiskt liv vaknande folket krävde till att börja med eftergifter av självhärskardömet: att tsaren skulle inkalla en дума, att tsaren skulle ersätta de gamla

ministrarna med nya, att tsaren skulle "bevilja" allmän rösträtt. Men självhärskardömet gick inte och kunde inte gå med på sådana eftergifter. På bönerna om eftergifter svarade självhärskardömet med bajonetter. Och då började folket komma till insikt om nödvändigheten av att *kämpa* mot självhärskarmakten. Nu håller Stolypin och den ärkereaktionära herremansduman på att med ännu större kraft, så att säga, hamra in denna insikt i huvudet på bönderna. De hamrar och kommer att hamra in den.

Det tsaristiska självhärskardömet har också för sin del dragit lärdom av revolutionen. Det har sett, att det inte kan förlita sig på böndernas tro på tsaren. Det stärker nu sin makt genom att ingå förbund med de ärkereaktionära godsägarna och de oktiabristiska fabriksägarna. För att störta det tsaristiska självhärskardömet krävs nu att den revolutionära masskampen företar en avsevärt starkare anstormning än år 1905.

Är en sådan avsevärt starkare anstormning möjlig? Svaret på denna fråga leder oss till *den tredje och viktigaste* lärdomen av revolutionen. Denna lärdom är att vi har fått se *hur* det ryska folkets olika klasser agerar. Före 1905 föreföll det många som om hela folket i samma grad strävar efter frihet och önskar samma slags frihet; i varje fall hade det övervägande flertalet ingen klar uppfattning om att det ryska folkets olika klasser har olika syn på kampen för frihet och strävar efter olika slags frihet. Revolutionen skingrade dimman. I slutet av 1905 och därefter också under den första och den andra dumans tid framträdde *alla* klasser i det ryska samhället öppet. De visade i handling vad de går för, avslöjade sina verkliga strävanden, för vad de kan kämpa och hur pass starkt, ihärdigt och energiskt de är i stånd att kämpa.

Fabriks- och verkstadsarbetarna, industriproletariatet, kämpade beslutsammast och mest hårdnackat mot självhärskardömet. Proletariatet inledde revolutionen med den 9 januari 1905 och med masstrejkerna. Proletariatet förde kampen till sin yttersa konsekvens, då det i december 1905 reste sig till väpnat uppror, då det reste sig för att försvara bönderna, som sköts ned, pryglades och torterades. Antalet strejkande arbetare uppgick 1905 till cirka *tre miljoner* (och medräknat järnvägsmännen, posttjänstemännen ni fl säkerligen till fyra miljoner), 1906 var antalet en miljon och 1907 tre kvarts miljon. En strejkrörelse av sådan styrka har världen inte sett maken till. Det ryska proletariatet visade vilka ofantliga krafter arbetarmassorna rymmer, när en verkligt revolutionär kris mognar. Strejkvågen 1905, den väldigaste i världen, uttömde dock inte på långt när proletariatets alla militanta krafter. I Moskvas industriområde exempelvis fanns det 567 000 fabriks- och verkstadsarbetare och 540 000 strejkande, medan det i Petersburgs industriområde fanns 300 000 fabriks- och verkstadsarbetare och en miljon strejkande. Följaktligen hade arbetarna i Moskvaområdet inte på långt när utvecklat en sådan ihärdighet i kampen som arbetarna i Petersburg. Och i Livländska guvernementet (i staden Riga) fanns 250 000 strejkande på 50 000 arbetare, vilket betyder att varje arbetare i genomsnitt strejkade mer än fem gånger under 1905. För närvarande finns det i hela Ryssland minst tre miljoner fabriks- och gruvarbetare samt järnvägsmän, och detta antal ökar med varje år; med en sådan styrka i rörelsen som i Riga 1905 skulle de kunna ställa upp en armé på *15 miljoner strejkande*.

Ingen tsarmakt skulle kunna hålla stånd mot en sådan anstormning. Men var och en förstår, att en sådan anstormning inte kan framkallas på konstlad väg, enligt socialisternas eller de avancerade arbetarnas önskan. En sådan anstormning är möjlig endast då kris, förbittring och revolution spritt sig över hela landet. För att förbereda en sådan anstormning måste man dra med de mest efterblivna arbetarskikten i kampen, måste man i årtal bedriva ett ihärdigt, omfattande, oavlåtligt propaganda-, agitations- och organisationsarbete för att bygga upp och stärka proletära föreningar och organisationer av alla slag.

Rysslands arbetarklass var mer militant än det ryska folkets alla övriga klasser. Själva de förhållanden, som arbetarna lever under, gör dem kampdugliga och driver dem till kamp.

Kapitalet för samman arbetare i stora massor i de stora städerna, sammansvetsar dem och lär dem att handla gemensamt. Vid varje steg törnar arbetarna ihop ansikte mot ansikte med sin huvudfiende – kapitalistklassen. I kampen med denne fiende blir arbetaren *socialist*, kommer till insikt om att det gäller att fullständigt omgestalta hela samhället, att helt avskaffa all fattigdom och allt förtryck. När arbetarna blir socialister, kämpar de självuppoffrande och modigt mot allt som står i vägen för dem och framför allt mot tsarmakten och de feodala godsägarna.

Bönderna gick under revolutionen också till kamp mot godsägarna och mot regeringen, men deras kamp var mycket svagare. Man har beräknat, att flertalet av fabriksarbetarna (upp till tre femtedelar) deltog i den revolutionära kampen, i strejkerna, men av bönderna förvisso endast en minoritet: antagligen inte mer än en femtedel eller en fjärdedel. Bönderna kämpade mindre ståndaktigt, mer splittrat, mindre medvetet, emedan de ofta alltjämt hoppades på lillfejar tsarens godhet. Egentligen var det så, att bönderna 1905 och 1906 endast skrämde tsaren och godsägarna. Men det tjänar ingenting till att skrämma dem, de måste *förintas*, deras regering – *tsar*-regeringen – måste sopas bort från jorden. Nu bemödar sig Stolypin och den ärkereaktionära godsägarduman att av de rika bönderna skapa nya stora gårdsägare, bundsförvanter till tsaren och de svarta hundradena. Men ju mer tsaren och duman hjälper de rika bönderna att ruinera bondemassan, desto medvetnare blir denna massa, desto mindre kommer den att bevara tron på tsaren, tron hos livegna trälar, tron hos förtrampade och okunniga människor. För varje år ökar antalet lantarbetare på landsbygden – de kan inte söka räddning någon annanstans än i ett förbund med stadsarbetarna för gemensam kamp. För varje år ökar på landsbygden antalet ruinerade, utarmade, utsvultna bönder – när stadsproletariatet reser sig, kommer miljoner och åter miljoner av dem att ta upp en beslutsammare, mera sammansvetsad kamp mot tsaren och godsägarna.

I revolutionen deltog också den liberala bourgeoisie, dvs liberala godsägare, fabriksägare, advokater, professorer osv. De bildar "folkfrihetens" parti (de konstitutionella demokraterna eller kadeterna). De gav folket stora löften och orerade mycket om frihet i sina tidningar. De hade majoritet i den första och den andra duman. De utfäste sig att uppnå friheten "på fredlig väg", de fördömde arbetarnas och böndernas revolutionära kamp. Bönderna och många bondedeputerade ("trudovikerna") trodde på dessa löften, slog ödmjukt och lydigt följe med liberalerna och ställde sig utanför proletariats revolutionära kamp. Detta var böndernas (och många stadsbors) största fel under revolutionen. Liberalerna stödde, och det förresten ytterst sällan, frihetskampen med ena handen, men den andra handen räckte de ständigt tsaren och lovade honom att bevara och stärka hans makt, att försona bönderna med godsägarna och "lugna ner" de "oregerliga" arbetarna.

När revolutionen nådde fram till den avgörande kampen mot tsaren, till decemberupproret 1905, förrådde liberalerna överlag skändligt folkets frihet och hackade ut ur kampen. Det tsaristiska självhärskardömet utnyttjade detta liberalernas förräderi mot folkfriheten, utnyttjade okunnigheten hos bönderna, som i många avseenden litade på liberalerna, och slog ned de upproriska arbetarna. Och då proletariatet var slaget, kunde inga du-mor, inga salvelsefulla tal och inga löften av kadeterna avhålla tsaren från att förintä alla rester av friheten och att återställa självhärskardömet och de feodala godsägarnas allmakt.

Liberalerna blev lurade. Bönderna fick en hård men nyttig läxa. Det kommer inte att bli någon frihet i Ryssland, så länge de breda folkmassorna tror på liberalerna, så länge de tror på möjligheten av "fred" med tsarmakten och ställer sig utanför arbetarnas revolutionära kamp. Ingen makt på jorden skall kunna hindra frihetens gryning i Ryssland, när stadsproletariats massa reser sig till kamp, skjuter de vacklande och förrådiska liberalerna åt sidan och drar med sig lantarbetarna och de ruinerade bönderna.

Och att Rysslands proletariat kommer att resa sig till en sådan kamp, att det ånyo skall ställa sig i spetsen för revolutionen – för det borgar hela det ekonomiska läget i Ryssland, alla erfarenheter från revolutionsåren.

För fem år sedan tillfogade proletariatet det tsaristiska självhärskardömet det första slaget. Frihetens första strålar glimmade för det ryska folket. Nu är det tsaristiska självhärskardömet återupprättat, återigen härskar och styr feodaltherrarna, återigen är arbetarna och bönderna överallt utsatta för våld, överallt råder asiatisk despoti från myndigheternas sida och skymfas folket gement. Men de hårda lärdomarna har inte varit förgäves. Det ryska folket är inte detsamma som det var före 1905. Proletariatet har lärt det att kämpa. Proletariatet skall föra det till seger.

Rabotjaja Gazeta nr 1, den 30 oktober (12 november) 1910

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 19, s 416-424